

TANTÁRGYI TEMATIKA
BTMMN803 Leíró dialektológia és szociolingvisztika szem.

Tantárgy neve: Leíró dialektológia és szociolingvisztika	Tantárgy Neptun kódja(i): BTMMN802, BTMMN803, BTMMN811 (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)
	Tantárgyfelelős intézet: ME BTK Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet
	Tantárgyelem: K (K: kötelező, KV: kötelezően választható, SZV: szabadon választható)
Tárgyfelelős (név, beosztás): Gréczi-Zsoldos Enikő adjunktus	
Közreműködő oktató(k): Gréczi-Zsoldos Enikő adjunktus	
Tantárgyi egység: Leíró dialektológia és szociolingvisztika szem.	
Tantárgyi egység Neptun kódja: BTMMN803 (E Neptun kód a nappali képzésre vonatkozik. A levelező képzés Neptun kódjában a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)	
Javasolt félév: 1T (A szak kerestféléves meghirdetésben nem indul, így páratlan számú félév tárgyait csak ősszel, páros számúkat csak tavasszal lehet felvenni.)	Előfeltétel: nincs (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)
Óraszám/hét: BTMMN802: 2 előadás, BTMMN803, BTMMN811: 1 szeminárium, 1 konzultáció (A nappali képzés heti óraszámja 14 héten át. A levelező képzések féléves óraszámja a következő: heti 1 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves óraszámja 5, heti 2 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves óraszámja 10 stb.)	Számonkérés módja (a/gy/k/b): BTMMN802: kollokvium, BTMMN803, BTMMN811: gyakorlati jegy (A teljesítés követelményeit lásd alább a <i>Félévközi számonkérés módja és értékelése</i> pontnál.)
Kreditpont: 2	Tagozat: nappali (A tantárgy és a tantárgyi egység adatai és követelményei azonosak a levelező tagozaton is, egyedül a Neptun kód különbözik.)
<p>Tantárgyi egység feladata és célja (röviden összefoglalva): A szeminárium célja a hallgatók megismertetése a szekuláris nyelvészet ismeretanyagával, az élőnyelvi kutatások metodikájával, a horizontális és a vertikális irányú nyelvvizsgálat gyakorlati feladataival, a dialektológiai és a szociolingvisztikai kutatásokkal. A szeminárium a Szociodialektológia című előadáson elhangzó elméleti keretet egészíti ki gyakorlati vonatkozásokkal.</p> <p>Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> Tájékozott a magyar nyelv tagolódásának, jellemzőinek és adatainak körében. Tisztában van a nyelvtudomány jellemző kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel, egyes részterületeinek alapvető szakkifejezéseivel. <i>képesség:</i> Képes értelmezni a magyar nyelv sajátosságait, valamint a magyar nyelvi hagyományon belüli összefüggéseit, történeti beágyazottságát. Képes átlátni a magyar nyelvi hagyományok szerepét a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítésében. <i>attitűd:</i> Érti és elfogadja, hogy a nyelvi jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Nyitott a magyar és más kulturális közösségek irányában. Törekszik szakmai nyelvtudásának fejlesztésére. <i>autonómia és felelősség:</i> Kialakít olyan, történetileg és világnézetileg koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. A magyar nyelv és irodalom területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében.</p>	
Tantárgyi egység tematikus leírása 14 heti bontásban:	

1. A szekuláris nyelvészet
2. Az élőnyelvi kutatások módszertana
3. A dialektusok kutatásának metodikája; a kérdőíves gyűjtés
4. A szociolingvisztikai interjú módszertana
5. Hallgatói beszámoló a nyelvi változás mibenlétéről; ennek megvitatása
6. Hallgatói beszámoló a nyelvjáráskutatás és a szociolingvisztika érintkező területeiről; ennek megvitatása
7. Hallgatói beszámoló a nyelv és a társadalom összefüggéséről; ennek megvitatása
8. Hallgatói beszámoló William Labovnak a nyelvi változóval kapcsolatos elméletéről
9. Hallgatói beszámoló a nyelv és a környezet összefüggéséről
10. A nyelvjárási fonetikus lejegyzés
11. A magyar nyelvjárások magánhangzó-fonémái
12. A magyar nyelvjárások mássalhangzó-fonémái
13. A Budapesti Szociolingvisztikai Interjú kérdőíveinek és az adatközlői válaszoknak az elemzése
14. A Magyar Nemzeti Szociolingvisztikai Vizsgálat kérdőíveinek és az adatközlői válaszoknak az elemzése

Félévközi számonkérés módja és értékelése (prezentáció, zárthelyi dolgozat, szemináriumi dolgozat beadása stb.):

A félévközi számonkérés módját és értékelését a félév kezdetekor a tantárgyi egység oktatója határozza meg.

Gyakorlati jegy/kollokvium teljesítésének módja és értékelése (félévközi teljesítmény aránya a beszámításnál, ponthatárok stb.): K SZ

A kód jelentése:

A = a tantárgy aláírással zárul, amelyben kétfokozatú az értékelés (nem megfelelt, megfelelt). A hallgató legfeljebb az óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás nem szerezhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támasztott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen.

K = a tantárgy kollokviummal zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). Az előadások óraszámának legalább 60%-án kötelező a hallgató részvétele, amit jelenléti ívre vezetett aláírásával igazol. Az ennél többet mulasztó hallgató nem kaphat aláírást és nem vizsgálhat. Az előadáshoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), legfeljebb akkora számban, mint a tantárgyi egység kreditpontszáma.

Amennyiben az előadáshoz zárthelyi dolgozat(ok) társul(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetések a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a kollokviumon is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

SZ = a tantárgy gyakorlati jeggyel zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). A hallgató legfeljebb a szemináriumi óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás és a gyakorlati jegy nem szerezhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támasztott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen. A szemináriumhoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetések a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a beadott szemináriumi dolgozatában is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

KSZ = a tantárgy kollokviummal és gyakorlati jeggyel záruló tantárgyi egysége(ke)t egyaránt tartalmaz. Az előbbiekre a K, az utóbbiakra az SZ kódnak megfelelő értékelés vonatkozik.

Kötelező irodalom a tantárgyi egység egészéhez vagy 14 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

Balogh Lajos 1978. Nyelvjáráskutatás és szociolingvisztika. *Magyar Nyelv* 44–55.

Labov, William 1988. A nyelvi változás és változatok. *Szociológiai Figyelő* 4: 22–48.

Várad Tamás 2003. *A Budapesti Szociolingvisztikai Interjú*. In: Kiefer Ferenc (szerk.): *A magyar nyelv*

kézikönyve. Akadémiai Kiadó, Bp.

Babbie, Earl 1999. *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Balassi Kiadó, Budapest (angolul: 1989. *The Practice of Social Research*, Wadsworth Publishing Company)

Ajánlott irodalom a tantárgyi egység egészéhez vagy 14 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

Kontra Miklós 2004. Lesley Milroy–Matthew Gordon, *Sociolinguistics: Method and*

Interpretation.

Szemle. *Magyar Nyelv* 1: 91–99.

Labov, William 1975. *A nyelvi változás mechanizmusáról*. In: Pap Mária–Szépe György (szerk.):

Társadalom és nyelv. Gondolat Kiadó, Budapest, 253–285.

Trudgill, Peter 1997. *Bevezetés a nyelv és a társadalom tanulmányozásába*. JGYTF Kiadó, Szeged (angolul: 1992. *Introducing Language and Society*, Penguin English)